

Yeganə QƏHRƏMANOVA

ADPU-nun dosenti,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Bir dünya var bu ucuz-bucaqsız, sonsuz dünyaların içində. Bütün dünyalardan fərqli, hiss və duyğularımızdan, qəlbimizdən, ruhumuzdan güc alan dünya; sənət dünyası, söz dünyası, şeir dünyası. Bu dünyaya daxil olmaq hər insana nisbətli olmadığı kimi, bu dünyaya uğur qazanmaq da hər söz adamına qismət olmur. Şeir, sənət dünyasında özünəməxsus dast-xətti, ruh aləmi ilə seçilən simalar arasında bir imza var müasir poeziyamızda: Güləmail Murad imzası.

Yaradıcılığı başdan-başına sevgidən, şofqotdan, məhəbbətdən yoxurlan bir imza. Həm də sevgilinin on böyüyündən - Vətən, torpaq, yurd sevgisindən, milli kökə bağlılıqdan, qəhrəmanlığa çağırışdan yoxurlan imza. Bu gün Azərbaycan ədəbiyyatında on müxtəlif mövzularda osorlor yazılır, xüsusən şeirlər qoşulur, kitablar çap olunur. Amma bu mövzular arasında Vətən, millət mövzusu, Qarabağ və şohidlik mövzusu on önəmli yer tutmaqlıdır... Bəlo bir vooziyyotdə ədəbiyyatımızın, poeziyamızın danılmaz rolunu gözəlirəm öntünə gətirərkən nəzərimdə, ilk növbədə, qəlbli vətən eşqi ilə döyünən həssas qəlbli şairo, minlərin, milyonların anası Güləmail Murad canlanır. Vətən və Qarabağ mövzusuna həsr olunmuş neçə-neçə kitabları sübut eloyir ki, onun üçün hər şeydən böyük bir sevgi var; vətən sevgisi, millət sevgisi, torpaq sevgisi. Bu sevgi ona güc verir, qol-qanad verir, onu şeirdən-şeyrə, kitabdan-kitaba müdrikləşdirir, cəsarətləndirir. "Güldüm göynəyö-göynəyö", "Gecələr ulduzlar üstünə tökülür", "Qarabağ harayı", "Yazmadığlarım qəpimi döyür", "Vətən sağ olsun", "Sevgi dastanı", "Dağlarda şohid səsi", "Günəş qürub edəndə", "Aprel döyüşləri" (trilogiya), "Qəhrəmanlıq yüksəkliyi", "Günnüt zəfəri" və adlarını çəkəmədiyim neçə-neçə digər kitabları Güləmail Muradın vətənə, yurda bağlılığının, millət sevgisinin böyüklüyündən xəbər verir. Təsədüfi deyil ki, ədəbiyyatımızın ağsaqqallarından olan Fikrət Qocə onu çağdaş ədəbiyyatımızda ən çox vətənpərvərlik mövzusuna toxunan qadın şairlərdən biri hesab eloyir. Onun pəfosdan uzaq, səmimi şeirləri nə qədər həssas və böyük üroyo malik olduğunun göstəricisidir. Vaxtilə M.Ə.Səbirin Cənubi Azərbaycandakı inqilabi hərəkatə öz şeirləri ilə bir ərdundan ziyadə xidmət göstərdiyini söyləyənlərin fikirlərini xatırladıqca G.Murad yaradıcılığının müasir Azərbaycan ədəbiyyatında nəcə böyük rolə malik olduğunun düşünməcə gətinlik törtömr. "Yığın... Güllüşlərimini yandırın... İçində dörd gizləniş", - deyon şairo nə qədər emosionaldırsa,

*İllənin başını əzməliyəcə biz,
Düşmənin canını üzməliyəcə biz,
Yenə Qarabağda gözəməliyəcə biz,
İgid əsgərim, Şohid əsgərim!*

- çağırışı ilə o qədər motanotlidir, məğrur və özməkdir. Təsədüfi deyil ki, vətəni boxt ulduzu, alın yazısı hesab edən Güləmail xanım ulu tariximizə ayıq ziyadəşəyri vərəqləyərək düşmənlərimizin çoxosrlik hiylələrini, xalqımızın bə-

şinə gətirilən fəlakətləri yadə salır, osir Qarabağımızın xilasını üçün dua edir, yeri gələndə həssas qadın qəlbli ilə düşməni qarşımaqla yanğısını soyutmaqla çalışır:

*Əsir Qarabağım fəlakətdədir,
Mən indi bilərəm fəlakət nədir.
Qarğıs eləyirəm tək birca sətir:
Qoy olsun "Quran"ım düşməncə qənim,
Vətənim, Vətənim, Vətənim!*

Gələmail Murad, hər şeydən əvvəl, anadır, ana üroyinin ağrısını duyur, şohid övlədin acısının nə demək olduğunun başa düşür, bu dərindən ağrılığını bütün döşəti ilə dərək eloyir. Elə ona görə də özünü qəlbli dağlı şohid anasına tutaraq yazır:

*Dərdin dağlara gətəmsin...
Dərdin dağlara gətə,
Şohid edərsən dağları,
Şohid anası!
Dərdini döndər gülə,
Şohid məzarını bəzəsin.*

Hər misrası

*Dərdini döndər yələ,
Xoş bir sorəcə gətərsin,
Qələbə müjdəsi yetərsin
Şohid ruhuna!*

Bu yanğı, bu haray son misralarda daha da qüvvətlənir, daha da coşur, vətənin qeyrət qalası olan dağların bu dərədə dözo bilməyəcəyindən narahət olan şairo fəryad qoparır, yana-yana şohid anasına yalvarır:

*Dərdini döndər dilə,
Şohidləri oxşasın,
Qaldırın şohidlik zirvəsindən
Söz zirvəsinə,
Şohid anası!
Dərdini dağə gəndərmə,
Çəkə bilməz...
Çəkə bilməz...
Şohid edərsən dağları,
Şohid anası!*

Bu yanğı təsədüfi deyil, bu yanğı öz-özünə yaranmayıb; Güləmail xanım Səmid İmanov, Şükür Həmidov, Murad Mirzəyev, Elvin Namazov, Orxan Əli-

yev, Mühəd Orucov və digər neçə-neçə şohidimizin döyüş yolundan, şohədat tarixindən, onların həyat və ömür yollarından bəhs edən silsilə kitablarını müəllifi kimi gətəydi hər evdə, hər ocaqda bu yanğıni görmüş, dərindən duymuş və sətirlərinə, misralarına həp-durmüşdür. Özünün "nəsrə nəzmin üzvi vohədotindən yaranan dastan" adlandırdığı "Aprel döyüşləri", "Qəhrəmanlıq yüksəkliyi" kimi kitabları orsoyo gətirmək bir ana üçün, həm də Güləmail xanım kimi həssas qəlbli bir insan üçün elə də asan iş deyil. Bu osorlərin hər biri bir "Şohidnamə"dir, hər biri bir qəhrəmanlıq tarixidir, salnamədir. Əminliklə deyirəm ki, hər qadın, hər ana bu ağır, hissiyatlı yükün altına girə, bu yükü ləyaqətlə qaldıra bilməz. Güləmail ana isə bu məsuliyyəti vəzifəni yerinə yetirməyi bacardı, üroyini yüküldə, ruhunu yüküldə, amma bacardı. Çünki ruhu vətən sevgisindən yoxrultub, millət, xalq sevgisindən güc alıb. Elə ona görə də Güləmail Muradın vətən

"Vətən" deyən şairo

mövzulu şeirlərinin mahiyyətində mübarizliklə torənnümü yanışı durur, yanışı addımlayır. Vətən onun misralarında hər birimiz üçün ümid yeridir, güvəndir, arxa-dayağımız, təbiriçə-təvanımızdır:

*Arxam, dayağım olmaz,
Təbim, təvanım olmaz,
Olmasan, canım olmaz,
Ay mənin canım, yaşa,
Azərbaycanım, yaşa!*

Eyni hissələrin torənnümü Güləmail xanımın "Vətən harayı" şeirində də on azı "Azərbaycanım, yaşa" şeirində olduğu qədər coşquldur, qüvvətlidir:

*Fəxr, qürur, ehtisəş,
Güvənc, ehtiram, inam,
Kömək, həyən bayraqı -
Azərbaycan bayraqı.*

Gələmail Murad üçün vətənpərvərlik mövzusu, Qarabağ və şohidlik mövzusu, ədəbiyyatdakı mövcud boşluğa doldurmaq yolu deyil, öz sözləri ilə desək, "onun ruhudur".